

Fredags-
kronikkenAlexander
CappelenBård
HarstadOla
KvaløyKatrine
LøkenSimen
MarkussenMari
RegeKaren Helene
Ulltveit-Moe

Et fag i krise?

Etter et turbulent år for økonomifaget er det dags for regnskap.

Nylig deltok jeg i en debatt om alternative tilnærminger til økonomi. Faget synes lett å

angripe og angrepene er viktige da økonomer påvirker mange beslutninger i samfunnet. Våre modeller er enkle karikaturer av virkeligheten, ute av stand til å fange opp kompleksiteten vi analyserer. Vi fristes til å ignorere alt som ikke kan reduseres til matematiske sammenhenger. Finanskriser har ikke blitt tydelig varslet og konsekvensene av brexit ble heller ikke godt nok formidlet til britiske velgere. Det er kanskje velfortjent at våre politiske anbefalinger - som å innføre grønne skatter - ofte blir ignorert.

Men er konfliktene innad i faget så store som journalister påstår? Debatten rundt SSB har vært smertefull, selv for tilskuere, og den har avslørt kunnskapsmangel og begrepsforvirring. Forvirringen skygger for fagets styrker så vel som utfordringer.

Sivil- vs. samfunnsøkonomer. Selv om siviløkonomer lærer andre fag enn kun samfunnsøkonomi, har de fleste med doktorgrad videreutdanning i samfunnsøkonomi, og valg av bachelorgrad blir da nokså irrelevant.

Mikro vs. makro. Fagområdene er ikke lenger så ulike som da Ragnar Frisch innførte terminologien. Mikroøkonomi beskriver og analyserer individer og bedrifter, og dette er nå byggesteinen og fundamentet til moderne makroøkonomi.

Teori vs. empiri. For at en teori skal ha verdi må den være falsifiserbar og den må testes mot data fra virkeligheten før vi bygger videre på den eller legger den bort. Teori, på sin side, motiverer hva slags data en ser etter og hjelper oss i å tolke disse.

Matematikk vs. alternativer. Det er lett å forstå at matematikk og statistikk er nødvendig for en empiriske analyse, men da må også teorien settes opp matematisk når de to skal brukes sammen. I tillegg vil matematikken lett avsløre sentrale forutsetninger og manglende logikk mellom premiss og konklusjon. Som Dani Rodrik har sagt: Vi bruker ikke matematikk fordi vi er smarte, men fordi vi ikke er smarte nok.

Publisering vs. anvendelser.

Fagtidsskriftene er stadig på jakt etter begrunnet kritikk og nye metoder. Forfatteren sitter i styret for tre av toptidsskriftene i samfunnsøkonomi. Foto: Nina Alnes Haslie/Privat

Fredags- kronikken Bård Harstad

Det er neppe brukere som er i best stand til å vurdere forskningens kvalitet, på samme måte som pasienter ikke burde skrive under på medisinsens kvalitet. Fagfellevurderinger er helt nødvendig for å verifisere og motivere forskeren til å benytte de beste metoder, og dette har overføringsverdi også når forskeren skriver anvendte rapporter med andre målgrupper enn fagtidsskrifter.

De alle fleste samfunnsøkono-

mer vil være enige i disse påstandene. Matematikk som felles språk gjør det lettere å enes om kvaliteten på forskning. Enigheten gjør at vi sjeldent blir overrasket over valg av nobelprisvinnere. Viktigere er det at enigheten reduserer konfliktnivået ved ansettelser og misforståelser mellom fagområdene, og at fagtidsskriftenes beslutninger blir noe mindre tilfeldig enn det kan være i visse andre fag.

Men ingen gjør karriere med å nikke til tidligere forskning. Artikler som følger kjente mønster forkastes av de beste tidsskriftene. For å bli publisert og få vitenskapelige stillinger må en utfordre paradigmat og innføre nye metoder. Mange av de siste års Nobelpriser har gått til forskere som har tatt i bruk innsikt fra psykologi (Thaler), geografi (Krugman), statsvitenskap (Ostrom) og bedriftsstudier (Williamson). Vedtatte sannheter blir stadig angrepet og fagtidsskriftene hopper ofte på nye ideer i håp om å være først ute med banebrytende publisering.

Samtidig står fagets utfordringer i kø. Vi må fortsette å trekke på statsvitenskap for å kunne gi råd om økonomisk politikk som ikke bare er kostnadseffektiv,

men også politisk gjennomførbart. Økonomer må lære enda mer sosiologi og psykologi siden vi fortsatt ikke helt ut forstår betydningen av altruisme, normer, religion og tradisjoner - slik min kone minner meg på i julestria. Faget må videreutvikles, men hadde det vært mulig å gjette den neste store nyvinningen hadde den vært gjort allerede, på samme måte som finansielle bobler sjeldent oppdages før de brister.

Debatten jeg deltok i hadde derfor et lavt konfliktnivå. Mine motdebattanter, som psykolog Per Espen Stoknes og fremtidsforsker Jørgen Randers, pekte på forutsetningene om egoistiske individer, rasjonelle aktører og fullstendig informasjon. Siden dette er kritikk som for lengst er blitt en del av fagets forskningsfront, ble vi enige om at kritikken først og fremst rettet seg mot hvordan faget forstås og praktiseres av byråkrater og politiske beslutningstagere.

Med andre ord kan det også for byråkrater og politikere være behov for etterutdannelse, slik de selv krever av lærere og bussjåfører. Selv statsministeres økonomieksamen begynner jo å bli noe utdatert, kan vi fleipe

Med andre ord kan det også for byråkrater og politikere være behov for etterutdannelse, slik de selv krever av lærere og bussjåfører

med. Det er godt mulig Økonomisk institutt burde legge bedre til rette for etterutdannelse, men som en start kan en også benytte seg av kurstilbudet som allerede finnes.

Og velkommen skal de være!

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.

Twitter: @bardharstad

Mer debatt s. 30-31 →

Bedrifter som ikke tar i bruk «big data» og kunstig intelligens, vil gå under, hevder mange. Så enkelt er det ikke.

Kai A. Olsen, professor i informatikk

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replik:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.